

אשיחה בהקיר

פְּרִשֶׁת תְּצִוָּה

שיחות מפי
הרב אורן נזרית שליט"א

הַדְּלָקַת גְּרוֹת שִׁפְתַּי

בהלכה

לעילוי נשמת מרת אימי המזוככת ביסורים
הכ"מ ארלט חנה ע"ה בת פרחיה תחי'
שנלב"ע י"ב כסלו התשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה

אשיחה בחקיק

בהלכה

ניתן להשיג את ספרי המחבר:
שיחות חיזוק ה' כרכים
אשיחה בחוקיך ה' כרכים
קול חתן וקול שמחה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיק (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0506491414, 0509013000
למעוניינים ניתן לקבל השיחה
במייל toraoren@gmail.com

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

- ג שְׁמָנִים פְּסוּלִים.
- ד רב היוצא מן הפתילה
- ד רב היוצא - בְּנֵי חֲנֻכָּה.
- ו רב היוצא - בְּנֵי יוֹם טוֹב
- ו יָשׁוּב מִנְהַג הָעוֹלָם בְּזֶה
- ז חִיּוּב בְּרָכָה בְּנֵי שַׁבָּת (א)
- ט כַּבּוּי אֹרֵךְ הַחֲשֵׁמֶל קִדְּם הַדְּלָקָה.
- י בְּרָכָה עַל אֹרֵךְ הַחֲשֵׁמֶל
- יא חִיּוּב בְּרָכָה בְּנֵי שַׁבָּת (ב)
- יב נִסַּח בְּרַכַּת הַנְּרוֹת
- יג בְּרָכָה עַל הַנְּרוֹת - קִדְּם הַהַדְּלָקָה
- טז בְּרָכָה בְּאֲמֻצֵּי הַדְּלָקַת נְרוֹת
- טז מְנִי הַנְּרוֹת
- טז שְׂכָחָה לְהַדְּלִיק נְרוֹת שַׁבָּת
- יז הַדְּלָקַת נְרוֹת - מִפְּלֵג הַמְּנַחָה
- יח סְגָלָה לְבָנִים צְדִיקִים
- יט 'הַרְגִיל בְּנֵי' - תּוֹעֵלֶת דְּגִמָּא אִישִׁית
- יט בְּזָכוֹת נְרוֹת שַׁבָּת קִדְּשׁ (א)
- כא בְּזָכוֹת נְרוֹת שַׁבָּת קִדְּשׁ (ב)
- כב נִיצוּץ מִשָּׂה רַבְּנוּ - בְּזָכוֹת נְרוֹת שַׁבָּת

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

שעור לפרשת תצוה

הדלקת נרות שבת

ומקור הדברים מן המשנה ריש פרק ב' במה מדליקין: אין מדליקין לא בזפת ולא בשעווה ולא בשמן קיק ולא בשמן שרפה, ולא באליה ולא בחלב.

אמנם לענין הדלקה בנר שעווה כמו שלנו, מצינו בדברי הבית יוסף (סי' רסד) דנחלקו בזה קמאי, דעת הגאונים לאסור, אולם רב הראשונים העלו להתיר, והעידו שכן היה המנהג, ומסיק: "ומיהו מאחר שהרא"ש וכמה גדולים אחרונים התירו, וגזרה דרבנן הוא, יש לסמוך עליהם. וגם פי דעת הר"ף בהלכותיו להתיר כמבאר בדברי הרא"ש וכו' וכו' עמא דבר".

וכתב הב"ח שאפלו הגאונים שאסרו להדליק בנר של שעווה - לא אסרו אלא כשהוא כביריתו שיש בו פסלת, אבל נרות שעווה שלנו שענינו הרואות שהם דולקים יפה אף הגאונים יודו להתיר. וכן כתב הרב מעשה רוקח. ואף על פי שהרדב"ז (חלק ב' בלשונות הרמב"ם סי' רמז) כתב שאף על פי שבזמננו דולקים יפה אין להתיר להדליק בהם, מכל מקום בשו"ת שמו משה פארדו (או"ח סוף סי' ג) כתב עליו שבמחכ"ת נראה להתיר, שכיון שהטעם מבאר להדיא שהוא מפני שאינו נמשך יפה אחר הפתילה, וענינו הרואות שנמשך יפה אחר הפתילה, וכבר נהגו ברב תפוצות ישראל להדליק בנרות של שעווה יש להקל.

ולענין שמו העשוי מצמר גפן (שמו כתנה), שנינו בגמרא (שבת כ, ב) במה אין מדליקין וכו' ולא בשמן קיק. ובגמרא (שם כא, א): מאי שמו קיק? עוף אחד יש בכרכי היים וקיק שמו. ר' יצחק בריה דרב יהודה אמר משחא דקאזא (שמו שעושים מגרעיני צמר גפן שקורין קוטיו, רש"י)

בסיעתא דשמיא, נמצאים אנו בשבוע פרשת תצוה, הפרשה פותחת בצווי הדלקת נרות המנוחה במשכן העדות (שמות כז, כ): "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיית למאור להעלת נר תמיד". על כן את שעורנו זה ניחד למצות הדלקת נרות, ויהי רצון שיתקיים בנו מאמר חז"ל (ילקוט ש' בהעלותך רמז תשיט): "אם שמרתם נרות של שבת אני מראה לכם נרות של ציון".

שמנים פסולים

ובראשית דברינו, נזכיר כמה הלכות השיכות לנר שבת, שמקורן קדוש מפסוקים אלו העוסקים בהדלקת נרות המשכן:

איתא בגמרא (שבת כא, א): "תני רמי בר חמא: פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת - אין מדליקין בהן במקדש, משום שנאמר 'להעלות נר תמיד'. הוא תני לה והוא אמר לה: כדי שתהא שלהבת עולה מאליה, ולא שתהא עולה על ידי דבר אחר". ופסק הרמב"ם (תמידין ומוספין ג, טו): "הפתילות שאסור להדליק בהן בשבת אסור להדליק בהן במקדש במנוחה שנאמר להעלות נר תמיד שתהא שלהבת עולה מאליה".

ופירש התורה תמימה (שמות שם): "כגון פתילות של צמר שהאור אינו נאחז בהן אלא נחרך סביביו, וכן שמנים שאין נמשכין אחר הפתילה, כמו זפת ושעווה ואליה וחלב ושמן העשוי מצמר גפן, ובשבת חיישינן שמא יבא לתקו, וממילא פסולים גם כן, משום דכתיב 'להעלות' דמשמע מעצמו, אבל אלה הצריכים תקון בשעת הדלקתן הרי אינם מעלים אור מעצמן".

בגמרא (שבת כ, ב; כת, ב) אמר עולא, המדליק צריך שידליק ברב היוצא. וכתב הרמב"ם (שבת ה, ה) "פתילה שמדליקין בה לשבת, אין עושין אותה מדבר שהאור מסכסכת בו, כגון צמר ושער ומשי וצמר הארז ופשתן שלא נפץ וסיב של דקל ומיני העץ הרכים וכיוצא בהן, אלא מדבר שהאור נתלית בו, כגון פשתה נפוצה ובגדי שש וצמר גפן וכיוצא בהן, והמדליק צריך שידליק ברב היוצא מן הפתילה".

וכן פסק השלחן ערוך (או"ח רסד, ח): "המדליק צריך שידליק רב מה שיוצא מן הפתילה מהנר".

והנה מצינו כמה טעמים לדיון זה:

א. במשנה ברורה (שם סכ"ו) באר הטעם בשם הלבוש: **כדי שיהא הלהב עולה יפה מיד שישלק ידו**, כמו שהיה הענין בהדלקת המנורה, והוסיף שהוא הדיון בגר שעה וחלב.

ב. כתב הבן איש חי (נח אות טו): "ידליקו נרות שבת רב היוצא מן הפתילה, שאם לא ידליק אלא ראש הפתילה ויסלק ידו ממנה, חשיב כאלו דלקה מאליה ואינו מקיים מצוה בהדלקה. וכן היה בנרות המנורה של בית המקדש".

ג. דעת השאלתות, דטעם דין זה הוא משום חשש שיכבה הנר, וזו לשונו: וכד מדליק, צריך לאדלוקי ברב היוצא, מאי טעמא? דלמא לא בדראנורא וכביה ולא מיתאכיל ליה.

ד. בפסקי רי"ד (סוף פ"ק דשבת) כתב הטעם שצריך להדליק רב היוצא, מחשש שמא תכבה ויבוא להטות בשבת, וכן בפסקי ריא"ז (סוף פ"ק דשבת) כתב הטעם שאם אינה דולקת יפה שמא יבוא להטות.

רב היוצא – בגר חנכה

והנה בספר 'מאורות נתן' (קופרשטוק, חנכה עמ' קצט) דן בדברי הבאור הלכה (תרעג, ב) בשם

ריש לקיש אמר קיקיון דיונה. והרי"ף והרא"ש הביאו כל הסברות שמע מינה דכולהו הלכתא נינהו, וכן פסק מרן בשו"ע (סי' רסד ס"ג): אין מדליקין אלא בשמן הנמשך אחר הפתילה, לפיכך אין מדליקין בשמן העשוי מצמר גפן.

וכתב בחזון עובדיה (שבת א'): אולם עיינו הרואות כי שמן הנעשה מגרעיני צמר גפן בזמננו, הוא נמשך אחר הפתילה ומאיר יפה, וכנראה שבזמן חכמי הש"ס לא היה השמן של צמר גפן מזקק היטב, ולכן לא היה נמשך היטב אחר הפתילה, אבל בזמננו בקיאים לזקקו ולזככו שיהיה מאיר יפה. לפי זה שפיר דמי להדליק בו.

ואמנם בספר אור לציון (ח"ב עמוד קעא אות טו) כתב: שמן צמר גפן כתנה מזקק מתר להדליק בו נרות שבת, ובלבד שיערב בו מעט מאחד השמנים המתרים להדליק בהם. ואף שמרן אסר גם על ידי תערובת שמן אחר - מכל מקום נראה שכיון שעל ידי העבוד והזקוק הנעשה היום לשמן הכתנה הוא נמשך יפה אחר הפתילה, יש להתיר על כל פנים על ידי שיוסיף מעט משמן אחר, שהרי על ידי הוספת שמן אחר אינו אסור אלא מגזרה שמא ידליק בו בלא ערוב, וכמבאר בגמרא ורש"י שם, ולכן אין להחמיר בשמן כתנה המצוי כיום, כיון שנמשך יפה אחר הפתילה. ובפרט שיש לצרף את שיטת הרמב"ם בפרוש המשנה בפ"ב דשבת וכו'.

איברא, דבשו"ת יביע אמר (חלק ט' סי' קח אות קכח) העיר עליו, דנראה שמכיון שעכשיו מזקקים אותו ודולק יפה יש להתיר בלא תערובת. ולכן פשט המנהג להדליק בשמן צמר גפן אפלו ללא תוספת שמן הכשר להדלקה.

רב היוצא מן הפתילה

עוד הלכה נפקא מהדיון המזכר לעיל 'שתהא שלהבת עולה מאליה', הוא מה שאמרו

תשובת מהר"י ברונא (סי' ל"ט) שכתב גבי גר חנכה דלא יסלק ידו אחר הברכה עד אשר ידליק רב הפתילה היוצא מן השמן. והעיר דלכאורה הלא דין זה נאמר לענין שבת, וכן ברמב"ם (שבת ה, ה) ובשו"ע (סי' רס"ד סעיף ח') ולא הזכירו עמודי ההוראה דין זה לענין גר חנכה.

וכתב דלטעם הלבוש, כדי שיהא הלהב עולה יפה מיד שיסלק ידו כמו שהיה הענין בהדלקת המנורה, אדרבה צריך להיות הדין כן בגר חנכה, שצריך להדליק ברב היוצא מן הפתילה, דהא גר חנכה הוא זכרון לגוס המנורה, וצריך עיון למה לא אמר עולא כן לענין גר חנכה, וכן לא נזכר דבר זה לא ברמב"ם ולא בטור שו"ע, ובאמת גם הלבוש עצמו לא הזכיר דין זה לגבי גר חנכה.

אמנם הבן איש חי שהבאנו דבריו לעיל, כתב להדיא שהוא הדין לגר חנכה, ומוכן ביותר לשיטתו שהבין שטעם הצורך להדליק רב היוצא מן הפתילה, הוא משום שאם לא כן חשיב כאלו דלקה מאליה ואינו מקים מצוה בהדלקה, לכן סבירא ליה דהוא הדין בגרות חנכה, דמאי שנא.

אף העיר, דעצם טעמו צריך הסבר, מדוע חשיב כאלו דלקה מאליה? והרי מכח הדלקתו נדלקה כל הפתילה, ולענין רציחה חשיב רוצח גמור, דאשו משום חציו, ומדוע לענין מצות הדלקת גר שבת וגר חנכה לא חשיב שהוא הדליקו.

ומסיק דלפי הטעם הג' שהבאנו בשם השאלות, מחשש שמא יכבה, אתי שפיר. דהנצי"ב בהעמק שאלה שם הקשה, מאי אכפת לו, אם יכבה יחזר וידליקו, ותרוץ דנראה שדעת השאלות כבה"ג, דעל ידי הדלקת הגר חלה קבלת שבת אפלו לשאר בני הבית, ואסור לחזר ולהדליק. ולפי זה בגר חנכה דיכול לחזר ולהדליק אין צריך שיצדיק רב היוצא מן הפתילה. וכתב בהעמק

שאלה שם עוד, שלדעת התוספות והרמב"ן שחולקים על כבה"ג, צריך לומר דחיישינן משום ברכה, שאם יכבה ויחזר וידליק יהיה ברכה לבטלה. ואף לפי זה מוכן דליכא דין זה בגרות חנכה, משום דקיימא לו כבתה אין זקוק לה, וכבר קים המצוה, וכי היכי דמתר מהאי טעמא להדליק גר חנכה בפתילות ושמנים הפסולים לגר שבת, דאף די שחש שיכבו מכל מקום מפיון שאין זקוק לה יוצא ידי חובה, הוא הדין כשאינו מדליק ברב היוצא, אף אם יכבה יצא ידי חובה.

וסתימת הפוסקים גבי גר חנכה, אתי שפיר אף לטעם הרביעי שהבאנו בשם פסקי רי"ד, דאיכא חשש שמא תכבה ויבוא להטות בשבת, אזי בגר חנכה אין צריך להדליק רב היוצא מן הפתילה, דליכא חשש זה.

נמצא דלטעם הא' והב', איכא דין הדלקת רב היוצא אף בגר חנכה, ולטעם ג' וד' - ליכא דין זה בגר חנכה.

והנה התוספות (שבת כה, ב) כתבו בשם יש אומרים דאין לברך על הדלקת גר של שבת, דאין חובה להדליק גר לשם שבת, ואם היתה דלוקה ועומדת לא צריך לכבותה ולחזר ולהדליקה, והוא דעת רבנו משלם הובא במרדכי (פ"ב דשבת סי' רצ"ד).

ולשיטתו אי אפשר לומר ככל הטעמים הנ"ל, דטעם הבן איש חי דאם לא מדליק רב היוצא מן הפתילה חשיב כאלו דלקה מאליה, אי אפשר לומר לפי דעת רבנו משלם, דהא לפי דעתו אין מצוה כלל בהדלקה. וכן הטעם שכתב בהעמק שאלה בדעת השאלות משום דסבירא ליה כבה"ג דבהדלקת גרות חל קבלת שבת על כל בני הבית, וחיישינן שייכבה ולא יוכל להדליקו, אי אפשר לומר כן בדעת רבנו משלם, דודאי לא סבירא ליה דבהדלקת הגר חל קבלת שבת, דהא סבירא ליה דאין צריך להדליק כלל לשם שבת. וכן

ישׁוב מנהג העולם בזה

והנה, לכאורה מנהג העולם שלא מקפידים להדליק רב היוצא מן הפתילה בנרות של שבת, אף על גב שהוא מפרש בגמרא ובפוסקים. וצריך לישב המנהג מאי טעמא?

ולכאורה במשקל ראשון יש לומר שסוברים כמו שכתב השאלות, שהטעם לדון זה משום חשש שמא יכבה (וכו נקט טעם זה בספר 'חזון עובדיה') ולהכי בנרות שלנו של שעה או של חלב אין חשש שיכבה. אף אין לומר כן, דהא המגן אברהם (סי' רס"ד ס"ק י"ד) כתב דהוא הדיו בנר של שעה צריך להדליק רב היוצא, והוסיף בלבושי שרד על דבריו דהוא הדיו חלב ושאר הפרוכים, וחדא נקט. וכן מבאר בספר ערוך השלחן (שם אות י"ב) שכתב: המדליק את הנר צריך שידליק רב מהפתילה מה שיוצא מן הנר, דאם לא כן קרוב להכבות, וכן בנר של שעה ושל חלב צריך שידליק רב הפתילה שעל ראש הנר. מבאר מדבריו כטעם השאלות דחיישינן שמא יכבה, ואף על פי כן כתב דהוא הדיו בנר של שעה וחלב.

ונראה לישב המנהג, דלפי דעת השאלות דהטעם שצריך להדליק נר שבת ברב היוצא מן הפתילה מחשש שמא יכבה, אם כן לפי מה שנוהגים להדליק לכל הפחות שני נרות, אף על פי שמעקר הדיו אפשר להדליק נר אחד, בודאי בגמר ההדלקה נר אחד כבר הדלק רב היוצא, ואין חשש שיכבה.

וכן למה שפרש הנצי"ב לשאר הראשונים שהחשש הוא משום ברכה לבטלה אתי שפיר, דכיון שמדליקין הרבה נרות שוב לא שיק חשש זה, דבודאי באותה הדלקה ישארו כמה נרות דולקים והברכה תחול עליהם. ועוד לפי המנהג המובא ברמ"א לברך על נר שבת לאחר ההדלקה, לא שיק הטעם דברכה לבטלה, דאם יכבה יראה לפני שיברך ויתקן.

הטעם שכתב בהעמק שאלה בדעת התוספות והרמב"ן דחיישינן משום ברכה לבטלה, אי אפשר לומר בדעת רבנו משלם, דהא סבירא ליה דאין מברכין על הדלקת נר שבת.

אלא על כרחי צריך לומר דרבנו משלם סבירא ליה כמו הטעם שכתבו בתוס' רי"ד והרי"א דחיישינן שמא יכבה ויבא להטות.

ומפיון שנתבאר שדעת השאלות ורבנו משלם והרי"ד והרי"א דהטעם שצריך להדליק נר שבת ברב היוצא מן הפתילה הוא מחשש שמא יכבה או שמא יטה, אם כן לפי דבריהם בנר חנכה דלא שיק טעם זה, ואין צריך להדליק ברב היוצא מן הפתילה, ומעתה צריך עיון על מהר"י ברונא והבאור הלכה שהביאו, דבנר חנכה צריך להדליק ברב היוצא מן הפתילה.

רב היוצא – בנר יום טוב

עוד נסתפק במאורות נתן (הדלק"נ עמ' רצג) אם בהדלקת נר יום טוב נמי צריך להדליק רב היוצא מן הפתילה מהנר.

וכתב לפי הטעם שכתבו הרי"ד והרי"א ששם יבא להטות - ביום טוב אין אסור להטות. ולפי הטעם של השאלות, דהחשש הוא משום שמא יכבה, יש לומר דביום טוב אין צריך להדליק ברב היוצא, דמאי אכפת לן אם יכבה יחזור וידליקו, אבל לפי מה שכתב הנצי"ב לפי דעת התוספות והרמב"ן שהטעם משום ברכה לבטלה, אם כן גם ביום טוב נמי צריך להדליק ברב היוצא, כיון דאנו מברכין על הדלקת הנר גם ביום טוב, אם כן אם יכבה ויחזור וידליק נמצא שברך ברכה לבטלה. אמנם צ"ן שלפי מה דמשמע בחדושי הר"ן (שבת דף כח) וכן מבאר בפרוש המשניות להרמב"ם (שבת פ"ב), אזי דין זה נאמר גם בנר של יום טוב.

דכולי עלמא, אלא שהוא מדיק לשון המשנה 'ולא הבהבה' דרק בזה שיכת מחלקתם, הואיל וכל יסוד דברי עולא המדליק צריך שידליק ברב היוצא, מדבר בפתילה שאינה מהבהבת קדם לכו, אולם בפתילה מהבהבת - אין צריך שיאחז האור ברבה, ולא שיכת כלל מחלקתם. ומכאן הוציא הרמב"ם שצריך להבהב הפתילות, אלא אם כן מאחז את האור ברבן.

[ואדרבה, לדעת רבא נחלקו רבי אלעזר ורבי עקיבא ביסוד זה גופא, האם גם במאחז האור ברב היוצא צריך הבהב או לאו, דעת רבי אליעזר שצריך הבהב ודעת רבי עקיבא שאין צריך, אולם לדעת רב אדא בר אבהו לכולי עלמא מאחז ברב היוצא אין צריך הבהב, ומהבהב - אין צריך לאחז ברב היוצא.]

ומעתה, כיון שהמנהג המוכא ברמ"א הוא להבהב, כדהביא הטור שם, תו אין צריך להדליק ברב היוצא כדכתב בהעמק שאלה, ומישב המנהג שאין מדליקים ברב היוצא מן הפתילה. וכן כתב להדיא בהעמק שאלה שם: "והינו שנהגו העולם לחרוף הפתילה, והקשו הראשונים על זה המנהג, ולדברינו מנהג ישראל תורת הרמב"ם היא, וכדי שלא יצטרכו להזהר ולהדליק ברב היוצא."

ובספר 'פסקי תשובות' (סי רסד) צין לדברי 'מאורות נתן' הנ"ל, וספם דבריו בקצרה להלכה: "והנה בזמננו אין מקפידין על כך, ולפי הנראה משום שפתילות ונרות שלנו מעבדים הדק היטב ועשויים בטוב, ומיד כשנתפס האש בהם תקף כבר דולק רב היוצא, והכל לפי הענין."

חייב ברכה בנר שבת (א)

והנה, לענין ברכת ההדלקה, כידוע נסח ברכת הדלקת הנרות בערב שבת: 'אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת',

ולפי דעת רבנו משלם והרי"ד והרי"א ז' דהטעם שמא יבא להטות, יש לומר דכיון שבזמננו מדליקים הנרות מבעוד יום גדול חצי שעה לפני השקיעה, לא חיישינו שיטה, וכי היכי דלענין מדורה תנו בשבת (דף כ"א) ובגבולין כדי שתאחז האור ברבו, ופרש רש"י צריך להבעיר מדורתו מבעוד יום כדי שתאחז האש ברבו, כמו כן לענין נר אם מדליק מבעוד יום אין חשש שיטה, מכיון שעוד לפני השקיעה כבר תאחז האור ברב היוצא מן הפתילה.

עוד יש ללמד זכות על מנהג העולם, על פי מה שישב בהעמק שאלה (בהעלותו שאלתא קכב) דברי הרמב"ם בפרוש המשניות "ועוד כלל אצלנו שצריך להבהב את קצות הפתילות שמדליקין בהן לשבת ויום טוב ואחר כך מדליקין בהן, לפי שבכך מוסיף אורן."

והקשה הנצי"ב (שם) דאיתא במשנה (שבת כח, ב) "פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה, רבי אליעזר אומר: טמאה היא ואין מדליקין בה, רבי עקיבא אומר: טהורה היא ומדליקין בה". ובגמרא מצינו ב' באורים למחלקת זו: דעת רב אדא בר אבהו דמירי בשבת שאחר היום טוב, ובפתילה העשויה מבגד ג' על ג' מצמצמות, וכיון דקימא לו כעולא: המדליק צריך שידליק ברב היוצא, אזי בהדלקת רבה הופך אותה בשבת ל'שברי כלים' ואסור להדליק בה משום נולד. אולם לדעת רבי עקיבא קפול דמערב שבת מהני להפקיע ממנה תורת כלי, ולא הוי נולד בשבת. ודעת רבא דהינו טעמא דרבי אליעזר לפי שאין מדליקין בפתילה שאינה מחרכת, שאין אורה יפה.

וממילא, נמצא שנקט הרמב"ם כאוקימתא דרבא, וכדעת רבי אליעזר שאוסר. וצריך באור אמאי לא נקט כאוקימתא דרב אדא, ועוד שכלל נקוט בידינו הלכה כרבי עקיבא מחברו.

ותרץ דבאמת נקט הרמב"ם כרב אדא ואלביא

(ב) שכתב שדרך הראשונים בכמה מקומות לקרא דברי המדרשים בשם הירושלמי, וידוע שהתוספות מביאים כמה דברים בשם הירושלמי שאינם בירושלמי שלפנינו, רק במדרשים, וכמו שכתב בהגהות המהר"ץ חיות (ברכות טו, ב; מגלה יב, ב).

ובתוספות (שבת כה, ב) הסכימו בשם ר"ת שיש לברך על הדלקת הנר בשבת, ושכן כתב רב עמרם גאון לברך, וכן כתבו הרמב"ם (שם) והרוקח (סי' מו), והמנהיג (דף כה, ב) בשם השאלתות ועוד ראשונים. וכן פסקו הטור והשו"ע (סי' רסג ס"ה).

ואף על פי שתקנת הדלקת הנר היא תקנתא דרבנן, הואיל ונאמר בתורה 'ושמרת לעשות ככל אשר יורוך', כאלו הקדוש ברוך הוא בעצמו צונו לקיים מצות רבותינו ז"ל, ולכן שפיר יש לומר 'וצונו' כמו שמברכים בנסח זה על הדלקת נר חנכה ועל נטילת ידים ושאר מצות דרבנן. ולא דמי למים אחרונים שאין מברכים עליהם, דלא הוי אלא להצלה בעלמא, אבל הדלקת הנר היא חובה של מצות ענג שבת, וכמה חובות הן טעונין ברכה, וכמבאר כן בתוספות (שבת כה, ב). וכתבו עוד שם דהא גבי כסוי הדם אם כסוה הרוח פטור מלכסותו ואפלו הכי כשמכסה הדם צריך לברך על כסוי הדם בעפר, וכן הנולד מהול איכא למאן דאמר (שבת קלה, א) דאין צריך להטיף ממנו דם ברית, וכשמל תניא בשלהי פרק רבי אליעזר דמילה (שבת קלו, ב) המל אומר וכו' והכא נמי בנדון דידן. ועוד נראה לרבנו תם שאין הכי נמי, אם ה'ה הנר מדלק ועומד יכבהו ויחזור וידליקנו בברכה לכבוד שבת.

והנראה שלדעת רבנו משלם ודעמיה, לא דמי לכסוי הדם ומילה, דהתם המצוה היא לכסות הדם ולמול את הבן, והם עקר המצוה, ופשיטא שיש לברך עליהם למרות שאלו מצא עשוי אינו מברך, מה שאין כן בהדלקת

וכדאיתא בסדר רב עמרם גאון (ברייתא ח"ב), וכן כתב הרמב"ם (שבת ה, א), וכן ה'ה המנהג הקדמון.

וכתב מרן הראשון לציון שליט"א (ילקו"י שבת א' כ"ב קו"א סי' א) דלכאורה יש לדון ולומר שאין לברך על ההדלקה בערב שבת מב' טעמים, האחד שמאחר והתקנה להדליק הנר היא בשביל שלום ביתו, אין לברך על ההדלקה, מידי דהוה אמים אחרונים דאף שהם חובה אין מברכים עליהם מפני שנתקן משום מלח סדומית, וכמו שכתב בה"ג (תוס' חליו קה, א). ועוד, כל עקר התקנה שיהיה אור דלוק בבית בליל שבת, וכלשון הרמב"ם (שבת ה, א) "אחד אנשים ואחד נשים חיבין להיות בבתיהן נר דלוק בשבת", ואם היתה מדלקת ועומדת, לכאורה אין צריך לכבותה ולחזור ולהדליקה ולא להדליק אחרת, ואם כן כשמדליק הנר לא יהיה צריך לברך על ההדלקה. ובאמת שכן סובר רבנו משלם, ועין תוספות (שבת כה, ב).

אלא שבירושלמי (הובא בראב"ה סי' קצט ובאו"ז הלכות ערב שבת סי' יא) מבאר שיש לברך על הדלקת נר שבת, וכן הוא בהגהות מימוני (שבת פ"ה אות א) שיש רמז לברכת הנר בירושלמי פרק הרוואה, להדליק נר לכבוד יום טוב, ודכוותא בשבת אומר לכבוד שבת. וכן הוא בספר האגדה (יומא ס"ס יז), וגם הגר"א בבאורי' (סי' רפג אות ט) מראה מקום לירושלמי פרק הרוואה, אף לפנינו בירושלמי אין רמז מזה, ובערוף השלחן (סק"ב) העיר שלא מצא כן בירושלמי.

ובאמת שמקור ברכת נר שבת ויום טוב הוא בתשובת רב נטרונאי גאון, ובה"ג, וסדור רב עמרם גאון, ובמאירי (שבת כה, ב) בשם הגאונים. ורב שרירא גאון ורב האי גאון בתשובת הגאונים (ליק סי' פב, ושע"ת סי' צא) מעידים שברכת נר שבת אינה כתובה בתלמוד. ועין בשו"ת יביע אמר (ח"ב דף קמו,

ואחד מהם דהנה בנר שבת איכא ד' מצוות:
א. כבוד שבת, והוא כמו שרוחצין לכבוד
שבת מניחין מפה על שלחן ומכינים שאר
צרכי שבת, כך מדליקין נר שבת, ב. משום
ענג שבת, שאוכל לאור הנר, ג. להוציא מלב
הקראים שנשארים בליל שבת בחשך, ד.
דמאחר והאשה כבתה נרו של עולם
בהכשילה את אדם הראשון לאכל מעץ הדעת
לפיכך תקנו שתדליק נר לתקן מה שכבתה
נרו של עולם, ונצטוינו על ידי חז"ל לעשות
מעשה הדלקה שיש בו גם משום כבוד שבת,
ולכן אף שבזמן הזה יש חשמה חביבים במצות
הדלקה, וממילא אין צריך לכבות החשמל
קדם ההדלקה.

עוד כתב, דמה שאנו ממשיכים בחיוב הדלקת
הנר ואיננו מסתפקים בחשמל, הוא משום
דכל דבר שנתקן במנין אין אנו יכולים לבטלו,
דבטל הטעם לא בטל הדין, ואין בית דין
רשאי לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם
כן גדול ממנו בחכמה ובמנין, ואחר שחכמים
תקנו להדליק נר לכבוד שבת נהפך הדבר
לתקנה, כמו ברכה מעין שבע וכיצא בזה,
ולכן גם בעדן החשמל נותרה התקנה לעשות
מעשה בהדלקת נר במיוחד לכבוד שבת.

ועוד כתב דיש ללמד זכות על המנהג, על
פי המבאר באשל אברהם (סימן רסג ס"ק כא)
ואלו דבריו: עין מג"א דאם מדליק נר בחדר
שהולך שם, אף שאין אוכל שם אם לא
הדליק במקום אחר מברך על זה משום
שלא יכשל בעץ ואבן, אבל המדליק
באכסדרה שאורה רב מאור הלבנה ואינו
אוכל שם אין מברך. ואם משתמש שם קצת
לצורך אכילה מברך. ועל פי זה כתב בבן
איש חי (ש"ב פרשת נח אות ד) דאף על פי
שאוכל ומקדש על הגג שאור הלבנה זורח
על שלחנו מבערב, עם כל זה מדליקין נר
שבת בברכה, יען דנר שבת מלבד טעם
הפשטי של שלום בית יש בו חיוב על פי
הסוד וכו'. ומבאר דאפלו שיש כבר אור ולא

הנר סבירא להו שעקר המצנה שיהיה נר
דלוק ויהיה אור בביתו, וההדלקה היא הכשר
מצנה בלבד, ובהכשר מצנה אם מצא מוכן
אין צריך לכבות ולחזור ולהדליקה, וכיון
שהוא רק הכנה לשלום ביתו, לכן לדידהו
אין לברך על ההדלקה. ולפי זה צריך לומר
שהתוספות שחלקו על זה - סוברים דיש
כבוד שבת וענג שבת בעצם ההדלקה, וזהו
מכבוד השבת לעשות מעשה הכנה והדלקה
לכבודה, ואין זה הכשר מצנה אלא ההדלקה
מגוף המצנה.

כבוי אור החשמל קדם הדלקה

נצין שנושא זה, מישר שייך בדין המפרסם
היוצא מבית מדרשו של מרן זיע"א, האם
יש לכבות את אור החשמל קדם הדלקת
נרות, דכתב מרן זיע"א בחזון עובדיה (שבת
א'): "לכתחלה ראוי לכבות את אור החשמל
קדם הדלקת הנרות בשמן או בנרות שעווה,
ולחזור ולהדליקו אחר הדלקת נרות שבת,
ולכונן בעת הברכה לפטר את אור החשמל,
אשר באורו הגדול נראה אור לאכל ולהנות
מאורו". ומקור החמרא מדברי מרן בשלחן
ערוך (רסג, ח) שכתב להלכה: שנים או שלשה
בעלי בתים שאוכלים במקום אחד, יש
אומרים שכל אחד מברך על מנוחה שלו,
ויש שמגמגם בדבר. ונכון להזהר בספק
ברכות, ולא יברך אלא אחד. וכתב על זה
הרמ"א בהגה: אבל אנו אין נוהגים כן (אלא
כדעה הראשונה, משנה ברורה). ומדברי מרן נראה
שאין לברך משום תוספת אורה בלבד.
ומעתה ראוי לומר שאי אפשר להדליק ולברך
בשעה שאור החשמל דולק, דלכאורה הוי
ההדלקה תוספת אורה.

אולם מו"ר מרן הראשון לציון הגאון רבי
יצחק יוסף שליט"א (ילקו"י שבת כ"א ח"ב עמ'
תשמז) האריך בענין זה, וחתר להמציא סמך
למנהג העולם, שאין מכבים את אור החשמל
קדם הדלקת נרות. וכתב בזה י"ד טעמים,

שיך הטעם של שלום בית שפיר מברך על ההדלקה.

ואין לומר דהואיל וטעמו של הבן איש חי הוא על פי הסוד, ואנו קיימא לן בכל דוכתא דפשט וקבלה הלכה כהפשט, דמאחר ודין זה לא נזכר להדיא בש"ס ובפוסקים והוא נתבאר על פי הסוד - בזה אולינו שפיר אחר הסוד בתורת צרוף גוסף. והוא הדין לנדון דידן, שהרי גם לפי הפשט נתבארו כמה סברות דאפשר לברך על ההדלקה גם כשאור החשמל דלוק, אזי בזה סמכינן שפיר על טעם הסוד.

ולסיום התייחס לדברי מר אביו מרן זיע"א בזה, וטענתו שאף הוא כתב רק ראוי לכבות את אור החשמל וכו', ולא כתב שצריך לכבות את החשמל ואם אינו מכבה הויא ברכתו ברכה לבטלה. וכפי הנראה יש סמך למנהג הנפוץ שלא לכבות את אור החשמל קדם ההדלקה, ובפרט שמרן פסק כן שלא לברך על תוספת אורה רק מכח ספק ולא ודאי, ולכן הנח להם לישראל במנהגם.

והעיד דמעולם לא שמע שהזהיר מרן זיע"א לבני ביתו לכבות החשמל, וגם במשך עשרות שנים אמר בשעוריו הרבים כי מעקר הדין אין צריך לכבות החשמל.

עוד העיד שבשמחת תורה תשס"ט הראה קמיה אביו את אשר כתב להליץ טוב בענין זה, ולאחר שענו היטב בדבריו אמר מרן זיע"א שאין הכי נמי כונתו רק ראוי ונכון וממדת חסידות. וכאשר העיר לו בנו שליט"א שאולי כדאי להדגיש זאת בספר - נענע לו בראשו. [ועין בגליון 'אשיחה בחקיר' בהלכה פרשת וישב שהארכנו בזה].

ברכה על אור החשמל

ועל כל פנים, באפן שאין אפשרות להשיג נרות שמן או שענה וכדומה, אפשר לברך

ולהדליק מנורות חשמל ויוצאים בזה ידי חובת ההדלקה. ולכתחלה עדיף שידליק גר חשמלי הנכר שהוא לכבוד שבת ולא יסמוך על הנורה הקבועה בקיר.

אשר על כן, המצוי בבתי מלון, שנוהגים להעמיד שלחן מיחד בפרוזדור, וכל הנשים שמתארחות שם מדליקות נרות בברכה על השלחן הזה - יש לחוש בזה לספק ברכה לבטלה לדין על כל פנים, ולכן אם אי אפשר לכל אחת להדליק גר שבת בחדרה, ידליקו את החשמל בחדרם לכבוד השבת ובברכה. [ואם אין רוצים אור חשמל בחדר עצמו, אפשר להדליק את האור בחדר השרותים (שבתוך חדר הארוח), ולברך עליו, שכן אור זה מקרין למצויים בחדר, וכמוכר את הברכה יש לברך מחוץ לחדר השרותים].

ואמנם בשו"ת פקדתי אלעזר (סימן כב) כתב לפקפק בנדון שלנו, משום שאין כאן פעלת הדלקה ממש, שהוא רק פותח הכפתור והאור יוצא מעצמו, ולדעת רבנו תם והפוסקים ההדלקה היא עקר המצוה. וכן העיר בשו"ת דברי יציב (או"ח סי' קיט אות ה'), וטען דכיון שבפעלת הלחצן הוא רק מסיר את המניעה המעכבת את זרימת כח האש מתחנת הכח, הוי רק כמסיר וילון מפני אש דולקת, דודאי אינו יוצא ידי חובה. אולם אין כן דעת מרן זיע"א, ולפי המבאר בדברי הפוסקים שהמדליק חשמל בשבת חייב מן התורה משום מבער אש בשבת, יש ללמד שהיא הדלקה גמורה, דאי הוי רק בגדר הסרת מונע - הרי היה לזה דין גרמא דשרי בשבת, כדקיימא לן (שבת קכ, ב) דגרמא בשבת שרי, ומדהוי בגדר מעשה בידיים - הרי יכולים לצאת בהדלקה זו ידי חובת הדלקת נרות של שבת.

עוד כתב הגרב"צ אבא שאול באור לציון (ח"ב פי"ח תשובה ג) שלדעתו אין יוצאים ידי חובה בהדלקת החשמל, רק בפנס חשמלי

על ענג שבת, ובשוי"ת קרן לדוד (סי' מא אות ח) ובשוי"ת ערוגת הבשם חלק (או"ח סי' רז) מבאר דמה שאין אנו מברכים על אכילה בערב יום הכפורים, הינו מפני שאין מברכים על מצוה שאינה נכרת שעושה אותה לשם פועלה. והוסיף הקרן לדוד שלפי זה אין לברך על מצות שכליות, כגון 'מפני שיבה תקום', גמילות חסדים כבוד אב ואם וכו' (והובא דבריו בחזון עובדיה פסח קדש עמוד ב), ובזה ניחא מה שאין מברכים על כזית פת בלילה א' של חג הסוכות, וכן על אכילת ג' סעודות שבת, ומשום שאין הכר בפעלת המצוה שהיא לשם פועלה. וכתב במדדכי (פרק ב' דשבת סי' רצד) דרבנו משלם לא היה מברך על הדלקת נר שבת, משום שאין עשייתה גמר מלאכת מצותה, ונר שבת אין לו גמר אלא בשעת אכילה.

ועל כל פנים, מה שאנו מברכים על ההדלקה אף שעקר המצוה באה להסיר מכשול, מכל מקום הרי יש במצות נר שבת גם משום כבוד שבת וגם משום ענג שבת, וכיון שזהו מכבוד השבת שמדליק נר לכבוד שבת, לכן מברכים על ההדלקה גם לשיטת הרמב"ם. וע"ז ברמב"ם (שביתת עשור ג, י) שפסק שמדליקו נר בערב יום הכפורים בכל מקום, ומוכח דאף שאין אוכלים בליל יום הכפורים חייבים להדליק הנר. ובהלכות שבת (ל, ה) כתב שגם שבת הוא משום כבוד שבת. וראה בארץ בספר משנת יעבץ (להגר"ב זולטי זצ"ל, מועדים סי' עה) מה שכתב לישב שיטת הרמב"ם, וכתב לבאר בדעת הרמב"ם כנזכר שיש בהדלקת הנר ב' ענינים, משום כבוד שבת ומשום ענג שבת, ומשום הכי גם לדעת הרמב"ם צריך להדליק סמוך לערב כדי שיהיה נכר שהוא לכבוד שבת. ונהי דמצד ענג שבת אין צריך שיהיה נכר בהדלקה שהוא מדליק לצורך שבת, אבל מדיון כבוד שבת גם הרמב"ם יודה שיש להדליק סמוך לחשכה, ולכן כתב בהלכות שבת (ה, א) דהמדליק צריך להדליק מבעוד יום קדם

המפעל בסוללה, שיש לחלק בין אור החשמל שבכל רגע ורגע נוצר זרם חדש בתחנה שלא היה בעולם ואין הפעלה מתיחסת אליו, לבין פנס שהזרם צבור ומנח בתוכו. ולפי זה כתב שאם היה חשמל דולק מערב שבת אין צריך לכבותו ואחר כך להדליק הנרות, אבל אם היה פנס חשמלי דולק צריך לכבותו ורק אחר כך להדליק הנרות. ודעת מרן רבנו עובדיה יוסף זיע"א אינה כן, ולדעתו אין חלוק בין חשמל המגיע מתחנת החשמל לפנס שמאיר מכח סוללה.

ולאחרונה יצרה על ידי מכון 'צמת', מגורה מיחדת לנרות שבת קדש, הקבועה בחזרי ארוח של אכסניות ובתי מלון, והיא מפעלת באמצעות סוללה, על מנת לעקף את חששות הפוסקים הנ"ל, ולצור מצב שהאור אינו נובע מזרם חדש 'יש מאין', אלא אצור בסוללה, בדומה לצלוחית השמן המזינה את הפתילה, ובדאי שעל מגורה שכזו נתן לברך ללא כל חשש, באם אין אפשרות להדליק נרות].

חייב ברכה בנר שבת (ב)

וידועים דברי הגרי"ז ז"ל (מובא בחדושי הגר"ח על הש"ס ובקהלות יעקב סי' ב') דבהדלקת הנר איכא תרתין, משום כבוד שבת ומשום ענג שבת, וזהו שכתב הרמב"ם (שבת פ"ה) אחד האנשים ואחד נשים חייבין להיות בבתיהן נר דלוק בשבת, דמירי מצד ענג שבת, ובפרק ל' כתב: וצריך לתקן ביתו מבעוד יום מפני כבוד השבת, ויהיה נר דלוק וכו'. ומירי שם בחיוב ההדלקה מצד כבוד שבת.

ואפתי יש להעיר על פי מה שכתבו התוספות, דחובה היא שישעוד במקום הנר משום ענג שבת, והינו שהחייב הוא לסעד לאור הנר, ואם כן כשם שאין אנו מברכים על סעדת שבת וענג שבת, כך לכאורה אין אנו צריכים לברך על ההדלקה שענינה משום ענג שבת. ואכן איכא כמה טעמים שאין אנו מברכים

מעשיות, קדוש היום וסעדה ומלבושים נאים, והדלקת הנר היא אחת מן המצוות, לכן יש לומר 'נר של שבת', דהשבת הנודע בכמה ענינים וזה אחד מהם.

איברא דבספר אדני פז (אלטונא תק"ג, סי' תרעו) כתב דנראה לו להגיה בשלחן ערוך 'להדליק נר של חנכה', שכן הוא בגמרא ובהרא"ש והטור, והבית יוסף לא כתב עליהם ולא מידי, וכן נוהגים כל העולם. והביא דבעל ספר אור חדש חשב שפונת השו"ע שלא יאמר מלת 'של', אלא 'להדליק נר חנכה' כדמשמע בכונות האר"י, וזה אינו שאם כן היה לו לומר כן בבית יוסף על דברי הטור. אולם העיר עליו מרן מופת הדור זיע"א דאינו מחור, כי הרבה דברים מחדשים פסק מרן בשלחנו הטוהר אף על פי שלא עמד עליהם בבית יוסף, וכמו שכתב בשו"ת גנת ורדים (חאה"ע פלל ד סי' ל): ואף על פי שאין מזה רמז בבית יוסף כלל, אין זה מן הפלא, שהרבה דינים כתב מרן בשלחן ערוך ולא נמצא להם זכר ורמז כלל בבית יוסף, לפי שאחר שחבר מרן ספר הבית יוסף ראה איזה סברא בספרים וכתבה בשלחן ערוך, ודבר זה למדנו מדברי המהריק"ש, עד כאן דבריו.

וכן צריך לומר על פי מה שהסכים רבנו האר"י ז"ל בשער הפונות (דף קח ע"ד), וכתב הרב פרי חדש שכן עקר הגסחא, ואף שגסחת הש"ס 'להדליק נר של חנכה', וכן הוא בהלכות הרי"ף והרמב"ם, העקר כהנסח 'להדליק נר חנכה', וכן גסחת הגר"א במעשה רב.

וכן כתב בשו"ת הלכות קטנות (ח"א סי' ג) שיותר נכון כנסח השלחן ערוך בלי מלת 'של' כי הוא ראשי תבות נח"ל, היוצא מפסוק 'נצר חסד לאלפים' וכן מפסוק 'נפשנו חתה לה'. וכן כתב הגאון רבי יוסף חיים בספר בן איש חי (וישב אות ב), וכתב בהמדת ימים

השקיעה, ולכאורה מאי קא משמע לן בזה, פשיטא הוא אלא רצונו לומר דהינו דוקא קדם השקיעה אבל לא מבעוד היום גדול, שאז אינו נכר שמדליק לכבוד שבת ומדין כבוד שבת, שבהדלקת נר שבת בעינן שידליק באפן שיהיה נכר שהוא לכבוד שבת.

נסח ברכת הנרות

והנה כבר הזכרנו לעיל שנסח ברכת הדלקת הנרות בערב שבת: **'אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת'**, וכדאיתא בסדר רב עמרם גאון (בריית ח"ב), וכן כתב הרמב"ם (שבת ה, א).

ועין ברוקח (סי' שסו) שכתב שהטעם שמברכים בחנכה בלשון 'להדליק בלמ"ד, לפי שמצותה בנר חנכה עד שתכלה רגל מן השוק ולא נגמרת מיד, וכן ספה תפלין וכדומה, אבל 'על' משמע שכתב עושה מיד המצוה וגומרה.

אולם בזה שונה ברכת נר חנכה מברכת נר שבת, דבנר שבת הנסח 'להדליק נר של שבת', ולא כמו בנר חנכה שמברכים 'להדליק נר חנכה' (ראה סי' תרעו ס"א), והטעם כתב בערוך השלחן שם סעיף א' בשם השל"ה, דבנר שבת שעשוי להשתמש לאורו שיהי לישון 'של שבת', אבל נר חנכה שאסור בתשמיש ואינו אלא לחנכה בלבד, לא שיהי לומר 'של חנכה', שאינו של חנכה אלא היא חנכה עצמה. וכיוצא בזה כתב בברכי יוסף (סי' תרעו סק"א) כי נר חנכה אסור להשתמש לאורה, ולזה אומר 'נר חנכה' להורות שהנר אינו כי אם למצות חנכה, מה שאין כן נר שבת שאנו משתמשים ונהנים מאורו, זהו הנר המאיר של שבת.

ובמחזיק ברכה (סי' תרעו סק"א) באר יותר, שבחנכה אין שום מעשה לזכר הנס אלא הנרות, וזהו 'נר חנכה' שהחנכה היא הנר, מה שאין כן שבת שיש בו הרבה מצוות

(דף נא ע"ג) שהמשנה ממטבע זה ואומר 'של חנכה' - מגרעות נתן בקדשי שמים.

ברכה על הנרות - קדם ההדלקה

הנה ידועה דעת מרן מאור ישראל הראשון לציון זיע"א (שו"ת יביע אמר ח"ב או"ח סי' טז; שו"ת יחנה דעת ח"ב סי' לג), שיש לכל אשה מעדות הספרדים לברך את ברכת ההדלקה 'להדליק נר של שבת', ורק לאחר מכן להדליק בפעל. והחרו החזיקו אחריו בניו הגאונים שליט"א, ועל צבאם מו"ר מרן הראשון לציון שליט"א, שהרחיב מעניתו בזה, וכתב על הנדון בסוף ספרו 'לקוט יוסף' (שבת א' ח"ב) קונטרס נרחב בן ע"ז ענפים, ללבן ולצדף הלכה זו כצדף הכסף, ולבחנה כבחן הזהב. ענין זה צריך חזק באפו מיוחד, שכן מצינו לכמה מעדות המזרח, שנהגו לברך אחר הדלקה, והם מחזיקים במנהגם בטענה שמנהג אבותיהם בידיהם, ויסודתו בהררי קדש. ונצינו בקצרה מקורות הלכה זו:

כתב רמב"ם (שבת ה, א): "וחיב לברך קדם הדלקה ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת, כדרך שמברך על כל הדברים שהוא חיב בהם מדברי סופרים". וכן כתב הארחות חיים (הלכות הדלקת הנר בער"ש ס"א דף מד ע"ג): "ונהגו לברך על הדלקת הנרות על פי דברי ר"ת, וכן נמי כתבו רב עמרם והרמב"ם ז"ל שמברכין קדם שידליק ברכה זו בא"י וכו' ואחד האיש ואחד האשה מברכין בהדלקתו ואח"כ מדליקין", וכן דעת הראבי"ה (ח"א מסכת שבת הלכות ער"ש סי' קצ"ט) וכן כתב המרדכי (שבת רמז רצג), וכן מבאר באור זרוע הגדול (ח"ב סי' רנו), ובשבלי הלקט (סי' נט), ובעוד ראשונים רבים [בילקוט יוסף הנ"ל מנה שלושים ראשונים האוחזים בשיטה זו (!)].

אמנם כתב 'דרכי משה' (סי' רסג): "והמנהג לברך אחר ההדלקה, וכתב מהר"י וייל (מהרי"ו)

וכדי שיהא הברכה עובר לעשייתו, משימין היד לפני הנרות עד אחר הברכה, דזה מיקרי עובר לעשייתו, דהרי עדין לא נהנה מן האור, וכן הוא המנהג". וזה לשון מהר"י וייל (חדושי דיניו סימן כט): "מקצת נשים נוהגים שמדליקים הנרות ואח"כ משימין ידיהם פרושות נגד הנרות ואז מברכין ואח"כ מסלקים ידיהם, הא דפורשים ידיהם - כי היכי דליהוי עובר לעשייתם, ולא רצו לברך קדם הדלקה, דאם כן קבלו השבת ולא מצו תו לאדלוקי".

הנה כל יסוד דברי המהרי"ו הנ"ל, שיש לברך אחר ההדלקה, נובע מסברת בה"ג, שקבלת שבת תלויה בהדלקת נרות שבת, ממילא אם תברכנה - לא יוכלו כבר להדליק. אבל רבו הראשונים שכתבו לדחות דברי בה"ג בזה, ודעתם שאין קבלת שבת תלויה בהדלקת הנרות, וכמבאר בחדושי הרמב"ן והרשב"א והריטב"א (שבת כג, ב), וכן העלה המאירי שם, וכן כתב הרא"ש בסוף פרק במה מדליקין, וכן כתב בשבלי הלקט (סי' נט) ושכן מצא בתשובת הגאונים. והבית יוסף (סי' רסג) הוסיף שכן דעת רבנו ירוחם והרב המגיד.

ואף דעת מרן השלחן ערוך להלכה שאין קבלת שבת תלויה בהדלקת נרות, דכתב (רסג ס"ו): "לבה"ג, כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכה. ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו והדליקו הנרות משליכות לארץ הפתילה שבין שיהדליקו בה, ואין מכבות אותה. ויש אומרים שאם מתנה קדם שהדליקה שאינה מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו, מועיל. ויש אומרים שאינו מועיל לה. ויש חולקים על בעל ה"ג ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית, שכיון שאמר החזן: ברכו, הכל פורשין ממלאכתם. ולדידו, כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת הוי כברכו לדידהו".

ונראה דעת מרן לפסק כרב הפוסקים שאין קבלת שבת תלויה בהדלקת הנרות, ולכן

וכן כתב הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל בספרו 'אמת ליעקב' לדיק מלשון השלחן ערוך שלדעתו אפלו לבה"ג - יש לברך קדם ההדלקה. וכן פסק בשו"ת דברי שלום (קרויז, ח"ג ר"ס ט).

ואף מפוסקי אשכנז, אנו מוצאים דלא אזלי להלכה כשיטת מהרי"ו, כן פסק הגאון יעב"ץ בסדורו (דיני הדלק"ג) שיש לברך קדם ההדלקה, והגאון רבי ישראל יעקב פישר כתב בספר 'אבן ישראל' חלק ח (סי' כא) שכל אשה המדליקה קרוב לזמן תוספת שבת (שאז לא בעינו לקבל שבת בהדלקה, עין שם טעמו), תברך ואחר כך תדליק עובר לעשייתו. וכל שכן לדין שקבלנו הראות הרמב"ם ומרן השלחן ערוך, שיש לנו לנהג כסברתם.

וגדולה מזו נודע מפי מגידי אמת, אודות הגאון הגדול המפרסם רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, ראש ישיבת עץ חיים, שבהגיעו לארץ ישראל הורה לרעייתו הרבנית ולבני ביתו, שהואיל ופה המרא דאתרא הוא רבנו הרמב"ם, צריך לנהג כמו שפסק בספר 'משנה תורה' (שבת פ"ה) ויש לברך קדם הדלקת הנרות בערב שבת, וכן נהגו כל בני ביתו על פי.

אתה הראת לדעת שאע"פ שהגאון ובני ביתו מיוצאי אשכנז שיוצאים ביד רמ"א, ובארצות הגולה נהגו כדברי הרמ"א, מיד כשהגיעו לארץ בטלו מנהגם ונהגו כדברי הרמב"ם ומרן שהם מרי דאתרין, וכל שכן לאשה שהיא מעדות המזרח שצריכה לבטל מנהגה מנהג טעות ולנהג כדעת הרמב"ם ומרן שאנו נגזרים אחר פסקיהם, ולברך קדם ההדלקה.

וכן כתב המאמר מרדכי (רסג ס"ק ד) דהדבר ברור דלדעת היש חולקים שכתב מרן ז"ל סעיף י' אין לדברי מהרי"ו מקום, ואף לדעת בה"ג של שם - מפל מקום מבאר התם שאין קבלת שבת תלויה אלא בהדלקה לא בברכה, וכן משמע בב"י שם, ולכן לא הביא מרן

הביא תחלה סברת בה"ג, ואחר כך כתב שיש חולקים עליו, ודמי לכל מקום שכותב מרן 'יש אומרים' ו'יש אומרים', דקי"ל הלכה כיש אומרים בתרא, הוא הדין לכאן שכתב ו'יש חולקים', וכמו שכתב בשו"ת עבודת הגרשוני סי' קיד, וכן כתב הגאון החיד"א בברכי יוסף (או"ח ס"ס נח וסי' תרפו סק"א), והראשון לציון רבי אברהם אשכנזי בשו"ת בני בנימין (ח"ב סי' מה דף קיב), ועוד אחרונים, ד'יש חולקים' במרן דמי ל'יש אומרים' בתרא, והכי הלכתא.

ולפי זה ברור שיש לברך על הדלקת הנרות בערב שבת קדם ההדלקה, כדין כל המצוות שמברכים עליהן עובר לעשייתו, שכאמור - כל עקר הסברא שכתב מהר"י וייל בשם מקצת נשים שאם יברכו תחלה לא יוכלו להדליק, אינה אלא מכח דעת בה"ג שקבלת שבת תלויה בהדלקת הנרות, וזאת אינה דעת רב הפוסקים ועל צבאם מרן השו"ע להלכה.

עוד יש להעיר, שכל סברת מהר"י וייל מבססת על כך שקבלת שבת תלויה בברכה שנוצר בה 'להדליק נר של שבת', וממילא כשמברכת קבלה כבר שבת. ואף גם זאת איכא למדחי, שגם לדעת בה"ג הסובר שקבלת שבת תלויה בהדלקה - אין קבלת שבת תלויה בברכה בלבד, אלא רק עם סיום ההדלקה, וכמבאר בהדיא בדברי הראב"ה (סי' קצט). ויש לדיק כן גם כן מלשון מרן השו"ע: "לבה"ג וכו' ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו והדליקו הנרות - משליכות לארץ הפתילה שבידן שהדליקו בה", הרי שדיק לומר גם אליבא דבה"ג 'שברכו והדליקו' ולא להפך, ורק לאחר שהדליקו אינן רשאות לכבות או לעשות מלאכה אחרת, אבל על ההדלקה עצמה - אין כל חשש, שבודאי אין דעתן לקבל שבת מיד אחר הברכה שאז לא יוכלו להדליק ותעשה ברכתו לברכה, ובודאי שכל המקבלת שבת עושה כן על פי דעת חז"ל.

חיים' (דף קפז), וכן כתב רבי שלום יצחק הלוי בשו"ת דברי חכמים (סימן סד) שיש לברך קדם ההדלקה.

וע"ז עוד בקנטרס אחרון לספר 'ילקוט יוסף' (סימן ב) למורי ורבי מרן הראשון לציון שליט"א, שהאריך בענין זה בזרוע עזו עד שלא השאיר פנה שלא נשתטח בה. והתשובה הנ"ל, המחלקת לע"ז ענפים, עולה בערפה ובאיכותה לכדי ספר שלם.

ובתוך דבריו הודף מורי ורבי שליט"א את דברי הטוענים כי המנהג במרוקו היה כהגון איש חי, ושכן ראוי להמשיך ולנהג בארץ הקדש. ומרן עומד על דעתו שלאחר שברר אביו מופת הדור כי דעת רב ככל הראשונים ובראשם מרן והרמב"ם שמברכין לפני ההדלקה, ובדאי אף נשותיהם היו נוהגות כן, ומעולם לא שמענו שבארצות ספרד היה המנהג שונה מזה, ובפרט דאיכא בזה חשש ברכה לבטלה ח"ו, ודאי יש לכל בת עדות המזרח לעזב מנהג זה, שבטעות יסודו, ולנהג כפי הדרך המרווחת לברך ואחר כך להדליק, דהוי עובר לעשייתו.

[ואכן נשאלתי בס"ד מחברים מקשיבים, האם הרוצה לנהג כדעת הגון איש חי ולברך אחר ההדלקה יש לו על מי לסמוך? הרי לכאורה מרן ריש גלותא דבבל - אילנא רברבא להתלות בו?

ואמרת: אחר אלה המחילות ממרן הגון איש חי, הלא גם הוא מקבל את הקביעה ההלכתית שכל עדות הספרדים קבלו עליהם הוראות מרן, ובפרט במקומנו ארעא דישראל שהיא אתריה, ועתה דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים? ואם אנו מקבלים שכן דעת מרן השלחן ערוך, ורב ככל האחרונים קבלו והודו לדברים האלו, אזי אליו תשמעו. וידוע שמרן מופת הדור זיע"א, הוא הגבר הוקם על, נזר ישראל ותפארתו, בטא בכתב ובעל פה דברים חריפים הנאמרים בכאב גדול בענין

ז"ל סברא זו כל עקר, והכי מוכח מדברי כל הפוסקים שמברך קדם שידליק, והלכך אנו דגורינו בטר פסקי מרן לא חיישינו לסברא זו כלל, דפשיטא דעדיף טפי לברך עובר לעשייתו כמו בשאר מצוות, וכל שכן למאן דנהיג כדעת ה"ש חולקים שאין קבלת שבת תלויה בהדלקה דאין מקום לסברא זו.

והנה ידועה דעת הגון איש חי (ש"ב פר' נח אות ה) שיש לברך תמיד אחר הדלקת הנרות. אמנם אף בעיר בגדאד לא היה להם מנהג ברור כהרמ"א לברך אחר ההדלקה, ולא נהגו כל הנשים מנהג אחד, כי יש שנהגו לברך קדם ההדלקה ויש שנהגו לברך אח"כ, וכמו שכתב הגאב"ד דבגדאד רבי אלישע נסים דנגור זצ"ל בהגהותיו (גדולות אלישע סי' רסג ס"ק יז), אף אחר שהבא"ח היה דורש ברבים לברך אחר ההדלקה נתברו הנשים שנהגו כן.

אמנם כבר תמה מרן זיע"א על הגאון בעל מחבר הגון איש חי, דמה ראה לעזב דברי כל גדולי הפוסקים ועל צבא תהלתם הרמב"ם ומרן, והלך אחר סברת קצת נשים שהביא מהרי"ו, שאין שום פוסק מהראשונים שיאמר כן.

וכן הגאון רבי אלישע דנגור זצ"ל, אב בית הדין דבבל, בספר גדולות אלישע (סי' רסג ס"ק יז) כתב שמנהג זה לברך קדם ההדלקה היה קיים גם בבגדאד, והוכיח במישור מדברי מרן הבית יוסף דסבירא ליה שאפלו לבה"ג קבלת שבת תלויה בהדלקה ולא בברכה, והביא גם כן דברי המאמר מרדכי, ובמסקנתו הכריע שיש לנהג כדעת מרן לברך תחלה, ועל צד היותר טוב תתנה שאינה מקבלת שבת אלא עד סוף ההדלקה, ואפלו תנאי בלב מהני.

גם בספר 'שתילי זיתים' (רסג סקי"א) העיד שכן המנהג פשוט בכל ערי תימן לברך אחר ההדלקה, וכן פסק מהר"י צלאח בסדור 'עץ

מנין הנרות

מעקר הדין די להדליק גר אחד לכבוד שבת, ומכל מקום מנהגנו להדליק לפחות שני נרות, אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. וכל אשה המרבה בנרות לכבוד שבת הרי זו משבחת. ויש הנוהגות להדליק שבועה נרות, ויש המדליקות נרות כמספר הנפשות של בני הבית וכשנולד ילד מוסיפים עוד גר. מכל מקום המנהג הפשוט להדליק ב' נרות, ולא יותר.

וכתב הרמ"א בהגה (סי' רסג ס"א) דאף שנוהגים לכוון להדליק ב' נרות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, יכולים להוסיף ולהדליק ג' או ד' נרות, שכן שרי להוסיף על דבר המקוון לדבר אחר, ובלבד שלא יפחת, וכן נהגו.

וסייע לדבריו ממה שכתב הריטב"א בחדושי לר"ה (לב, א) דאף דקיימא לן (ראש השנה פ"ד מ"ו) אין פוחתין מעשרה מלקיות וכו', שהם כנגד עשרה מאמרות וכו', אם רצה להוסיף מוסיף עליהם. וכהאי גונא אמרינו במגלה (כא, ב) לענין שאין קוראים בתורה פחות מעשרה פסוקים כנגד עשרה מאמרות וכו' מכל מקום אם רצה להוסיף מוסיף, ודלא כקצת מפרשים שכתבו שאין מוסיפים עליהם. וכן כתב הרמב"ן בדרשת ראש השנה (פרק יב), ועוד ראשונים.

שכחה להדליק נרות שבת

אשה ששכחה להדליק נרות שבת - יש האומרים שתוסיף מכאן ואילך גר נוסף בכל שבת, ויש האומרים שיותר טוב שתספק שמון לאשה עניה שתדליק. ואם לא הדליקה מחמת אנס או שלא היה לה מומן לרכש נרות - אינה צריכה להוסיף. ועל כל פנים, בזמנינו שממילא הבית מואר באור החשמל, ואין חסרון ענג שבת' במה ששכחה להדליק - אפשר שלא מחיבת לקנס עצמה.

זה, וכל ימיו היה קרי בחיל לקיים תקף ההלכה, שקדם צריך לברך ורק אחר כך להדליק, וחוב קדוש להחדיר הדין האמתי בכל שכבות העם, ולשומעים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב].

ברכה באמצע הדלקת נרות

והנה אף על פי שאמרנו שיש לברך קדם ההדלקה, אשה ששכחה לברך קדם הדלקת הנרות, ונזכרה באמצע ההדלקה - יכולה לברך להדליק גר של שבת, שכל שלא נסתיימה המצוה חשיב שפיר 'עובר לעשייתו'. מכל מקום, אם לא נזכרה עד שסיימה להדליק כל הנרות שנוהגת בהן - שוב אין לה לברך.

כן מבאר בספר פרדס הגדול לרש"י (סוף סי' ט) שכל זמן שלא נגמרה המצוה המברך בתוך מעשה המצוה כמברך עובר לעשייתו. וכן כתב בהגהות מימוני (הל' ספה פ"ו אות ר) בשם רבנו שמחה, שכל זמן שאדם עסוק במצוה יכול לברך, ואף שהתחיל בעשיית המצוה מקרי שפיר 'עובר לעשייתו'. ואף על פי שכאן בהדלקת גר אחד לכבוד שבת כבר יצאה ידי חובה, כיון שרגילות היא להדר המצוה להרבות בנרות, לא גרע ממה שכתבו התוספות (ספה לט, א) דאע"פ שבהגבחה הלולב ומיניו יצא ידי חובה, מכל מקום כל שדעתו לקיים מצות הנענוע בלולב, אע"פ שאין הנענוע מעכב - יכול לברך על נטילת לולב, וכן הוא בהרא"ש (פרק ג' דספה סי' לג) ובעוד ראשונים.

תדע, שהרי לדעת הסוברים שהאשה מקבלת שבת בהדלקה עצמה, על כרחך דהיינו בסוף ההדלקה, משום שכל הנרות חשיבי כגר מצוה אחד אחר שהדלקו לשם מצות גר שבת, והכל נחשב כחלק מהמצוה. והוא הדין לדין שאם לא ברכה קדם הדלקת הנרות הראשון יכולה לברך קדם הדלקת שאר הנרות שרגילה בהן, שהם חלק מהמצוה.

שְׁלוֹם בֵּיתוֹ, וּבְרִכּוֹת אֵינָן מֵעַכְבּוֹת. וְכֵן כָּתַב בְּשׁוֹ"ת אַבְנֵי יִשְׁפָּה (ח"א סי' נה) בְּשֵׁם גָּאוֹן אֶחָד, שָׂאֵם הָיָה הַחֲשֵׁמֶל דְּלוּק וְאִפְ"י הָיָה דְּלוּק מִן הַבְּקָר, אַע"פ שֶׁלֹּא הַדְּלִיקָה גֵּרָוֹת לְשֶׁבֶת אֵין לְקַנְסָה לְהוֹסִיף גֵּר. וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה כָּתַב הַגָּאוֹן רַבֵּי יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב פִּישֶׁר, וְכֵן כָּתַב בְּשׁוֹ"ת אֹר לְצִיּוֹן (ח"ב עמ' קע), וְכֵן בְּשׁוֹ"ת מַעֲיָן חַיִּים ח"ב סי' כג. וּבְשׁוֹ"ת שְׂרָגָא הַמַּאִיר (ח"ז סי' פג) וּבְשׁוֹ"ת צִיץ אֱלִיעֶזֶר (חלק כ א סי' יא) כָּתְבוּ לְהַחְמִיר בְּזֶה, וְאֵין דְּבַרֵיהֶם מְכַרְחִים.

הדלקת נרות – מפלג המנחה

אֵין לְהַקְדִּים וּלְהַדְּלִיק גֵּרָוֹת שֶׁבֶת בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, שְׂאֵז אֵינוֹ נֶכֶר הַדְּלָקוֹ לְכַבּוֹד שֶׁבֶת, אֶלָּא לְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַן פְּלַג הַמְּנַחָה, הֵינּוּ שְׁעָה וָרִבַּע קִדְּם צֵאת הַכּוֹכָבִים, וְשֵׁאִית לְהַדְּלִיק גֵּר שֶׁבֶת בְּאִפְסוֹ שְׁמַקְבֵּלֶת עֲלֶיהָ אֶת הַשֶּׁבֶת עִם הַהַדְּלָקָה, וְאִפְלוּ בְּמַחְשָׁבָה שְׂכִיּוֹן שְׁמַקְבֵּלֶת עֲלֶיהָ אֶת הַשֶּׁבֶת מִיָּד אֵין זֶה הַקְּדָמָה.

[וַיֵּשׁ לְהַקְפִּיד בְּזֶה בְּעֶקֶר בְּשִׁבְתוֹת הַחֲרָף, שְׂכּוֹן זְמַן פְּלַג הַמְּנַחָה נִמְדָּד בְּשָׁעוֹת זְמַנִּיּוֹת, וּבַחֲרָף שָׁעוֹת הַיּוֹם קְצָרוֹת, מִמִּילָא אִם זְמַן הַדְּלָקָה גֵּרָוֹת הוּא 4:30 אֲזִי פְּלַג הַמְּנַחָה 3:55 וְאִפְשָׁר לְטַעוֹת בְּזֶה, כִּי בְּדֶרֶךְ כָּלֵל לְאֲנָשִׁים נִדְּמָה שֶׁפְּלַג הַמְּנַחָה מְקֻדָּם יוֹתֵר].

בְּגִמְרָא (שֶׁבֶת כג, ב) אֵיתָא: דְּבִיתָהּ דְּרַב יוֹסֵף סְבָרָה לְאֶקְדוּמָה (לְהַקְדִּים הַדְּלָקָה הַגֵּרָוֹת בְּעֶרֶב שֶׁבֶת) אָמַר לָהּ הֵהוּא סְבָא: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְדִּים וְלֹא יֵאָחַר. [וְעֵינֵי תוֹס' חֲלִין (ו, א) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁכָּל מְקוֹם שֶׁמְזַכֵּיר הַש"ס הֵהוּא סְבָא הוּא אֲלֵיהּ הַנְּבִיא] וּפְרַש"י לֹא יִקְדִּים מִשּׁוּם דְּלֹא מֵיַנְכְּרָא מִלְתָּא שְׁמִדְּלִיקוֹ לְכַבּוֹד שֶׁבֶת. וְכֵן כָּתַב הַטּוֹר, וְכֵן נִפְסַק בְּשׁוֹ"ע (סי' רסג, ד): "לֹא יִקְדִּים לְמַהֵר לְהַדְּלִיקוֹ בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, שְׂאֵז אֵינוֹ נֶכֶר שְׁמִדְּלִיקוֹ לְכַבּוֹד שֶׁבֶת; וְגַם לֹא יֵאָחַר. וְאִם רוֹצֵה לְהַדְּלִיק גֵּר בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל וּלְקַבֵּל עָלָיו שֶׁבֶת מִיָּד, רַשְׁאֵי כִּי כִּיּוֹן

מְקוֹר דִּין זֶה מִדְּבַרֵי הַרְמ"א (רסג ס"א) מִשֵּׁם מַהְרִי"ל, שְׂאֵשָׁה שֶׁשְׂכָּחָה פְּעַם אֶחָד לְהַדְּלִיק גֵּרָוֹת בְּעֶרֶב שֶׁבֶת, צְרִיכָה לְהוֹסִיף וּלְהַדְּלִיק כָּל יְמֵיהָ ג' גֵּרָוֹת לְשֶׁבֶת, כְּדִי שֶׁתְּהִיָּה זֶהִירָה מְכָאן וּלְהִבָּא בְּכַבּוֹד שֶׁבֶת. וּמִדְּבַרֵי הַמַּהְרִי"ל עֲצֻמוֹ (עמ' רא) מִשְׁמַע שְׂדֵי שְׁתוֹסִיף עַל הַגֵּר שֶׁל מְצוּהָ, דְּהֵינּוּ שְׁתַּדְּלִיק בְּגֵר יוֹתֵר גָּדוֹל אוֹ תַתָּן מַעֲט שְׂמֵן יוֹתֵר בְּגֵר, וְכִמוֹ שֶׁהִעִיר לְנִכּוֹן הָאֵלֶּיָּהּ רַבָּה (ש"ס סק"ג), וְכֵן כָּתַב בְּמַטְהָר מִשָּׂה ס' תַּכְּבּ וְרָאָה בְּכַף הַחַיִּים אוֹת יָד.

אֲמַנָּם הַפְּרִי מְגֻדִים (ש"ס א"א סק"ג) הַחֲמִיר יוֹתֵר, וְכָתַב שְׂאֵף אִם הֵיְתָה רְגִילָה לְהַדְּלִיק ג' אוֹ ד' גֵּרָוֹת לְשֶׁבֶת, וְשֶׁכָּחָה לְהַדְּלִיק גֵּר אֶחָד מֵהֶם, צְרִיכָה לְהוֹסִיף מְכָאן וְאֵילָף עוֹד גֵּר אֶחָד.

אוּלָּם בְּבִאוֹר הַלְכָה כָּתַב עַל זֶה: וְלֹא נִהְיָא, שְׁהֵרִי כָּל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא מְנַהֵג בְּעֵלְמָא, וְהָבוּ דְלֹא לְהוֹסִיף עֲלָהּ. וְכֵן הִשִּׁיג עַל דְּבַרֵי בְּשׁוֹ"ת מוֹר וְאֶהֱלוֹת (דף פב ע"ג) שֶׁלֹּא כָּתַב כֵּן הַרְמ"א אֶלָּא דוֹקָא בְּשֶׁכָּחָה לְגַמְרֵי לְהַדְּלִיק, מִשְׂא"כ בְּשֶׁכָּחָה וְלֹא הַדְּלִיקָה גֵּר אֶחָד מִשְׁלֶשֶׁת הַגֵּרָוֹת שֶׁהֵיְתָה רְגִילָה בְּהוֹן אֵין צְרִיף לְהוֹסִיף, וְכֵן הִעֲלוּ עוֹד אַחֲרוֹנִים, וְדָלָא כְּדַעַת הַרַב פְּרִי מְגֻדִים.

וּבְשׁוֹ"ת קַנְנֵן תוֹרָה (ח"ו סו"ס ט) הִעֲלָה לְהַלְכָה כְּדַעַת הַפְּרִי מְגֻדִים, אוּלָּם אֵין דְּבַרֵי מְכַרְחִים לְדִינָא, דִּישׁ סִיוַע לְדְּבַרֵי הַמְּשַׁנֵּב מִדְּבַרֵי הַרְמ"א בְּדַרְכֵי מִשָּׂה הַנ"ל, שְׂאֵין זֶה אֶלָּא חֲמָרָא רְחוּקָה. וְכֵן מִשְׁמַע פֶּשֶׁט לְשׁוֹן הַמַּהְרִי"ל: "וְאֵשָׁה שֶׁשְׂכָּחָה וְלֹא הַדְּלִיקָה גֵּר בְּשֶׁבֶת תְּהֵא זֶהִירָה לְהוֹסִיף", מוֹכַח כְּדְּבַרֵי הַבִּאוֹר הַלְכָה, וְהָבוּ דְלֹא לְהוֹסִיף עֲלָהּ.

וְנִרְאָה שֶׁהוֹאִיל וְאֵין זֶה אֶלָּא חֲמָרָא רְחוּקָה, וְכֵן נִקְטַ הַרְמ"א בְּדַרְכֵי מִשָּׂה, בְּזַמְנֵינוּ שְׁמִדְּלִיקִים חֲשֵׁמֶל לְהַאִיר אֶת כָּל הַבַּיִת, אִם שְׂכָּחָה לְהַדְּלִיק גֵּרָוֹת שְׂמֵן אוֹ שְׁעוּהָ אֵינָה צְרִיכָה לְהוֹסִיף כָּלֵל, שְׂיּוֹצְאִים יְדֵי חוּבָה בְּמַגְוֵרַת הַחֲשֵׁמֶל, שְׂאֵין כְּאֵן מִשּׁוּם הַפְּרַת

גדול הוא, וזוכים על ידי כן לבנים קדושים העוסקים בתורה וביראה, ומביאה בכך אריכות ימים לבעלה, על כן צריכה להזהר בזה].

וְכַתֵּב רַבְּנוּ בַחַי (שמות יט, ג) על הפסוק 'כה תאמר לבית יעקב: "ראויה האשה להתפלל לשם יתברך בשעת הדלקת הנר של שבת, שהיא מצוה המוטלת עליה, שיתן לה ה' בנים מאירים בתורה, כי התפלה יותר נשמעת בשעת עשית המצוה, ובזכות נר שבת שהוא אור תזכה לבנים בעלי תורה הנקראת אור שנאמר: "כי נר מצוה ותורה אור", וכן דרשו רז"ל: האי מאן דרגיל בשרגי הויין ליה בנים תלמידי חכמים".

וכן כתב רבנו יונה (אגרת התשובה ליום ו' אות פא) שראוי לאשה להתפלל בעת הדלקת הנרות על בניה שיהיו מאירים לכל העולם בתורה ובמצוות וכו', לפי שתפלתו של אדם נשמעת ביותר בעת שהוא עושה מצוה. [וכיוצא בזה אמרו בתוספתא (מעשר שני פ"ה הי"ד) שכל העוסקים במצוות, נכון פיהם ולבם לתפלה לפני השי"ת, שנאמר 'ותגזר אמר ויקם לו', ואומר 'השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל וכו' עין שם].

וכן כתב בספר מנורת המאור הקדמון (ח"ג עמוד תקצד) שיש לאשה להתפלל בעת הדלקת הנרות על בניה שייצליחו בתורה ובמצוות וביראת שמים, כי נר מצוה ותורה אור. וכן כתב בספר חמדת ימים (דף לג, ב) שכתבו הראשונים שראוי לכל אשה להתפלל בעת הדלקת הנרות בערב שבת - שהיא המצוה המוטלת עליה - על בניה שיהיו מאירים ומזהירים בתורת ה', ולאור באור החיים היא ואישה ובניהם בקרב ישראל.

באותם רגעים נעלים של זך וטהר, מול נרות השבת הקדושים, כמה ראוי שעקרת הבית

שמקבל עליו שבת מיך אין זו הקדמה, ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קדם הלילה".

ומקור דברי מרן הוא מדברי התוספות (ברכות כז, ב) והרא"ש ורבנו יונה (שם), שכל שמקבל עליו שבת בעת ההדלקה רשאי להקדים להדליק מפלג המנחה ולמעלה. וכתב רבנו חננאל (שבת כג, ב) וזמן ההדלקה בעת שקיעת החמה קדם מעט תהיה ההדלקה. וכן כתב רבנו יהונתן מלוניל שם.

סגולה לבנים צדיקים

אחר שהנשים מברכות ומדליקות את הנרות של שבת, ראוי להן שיתפללו להשי"ת שבזכות מצוה זו יזכו לאריכות ימים עם בעליהן, ולבנים הגונים תלמידי חכמים יראי ה' וחושבי שמו המאירים בתורה, וייצליחו בתורה וביראת ה' טהורה, ושינזכה לגאולה במהרה בימינו אמן, האר פניך ונושעה. כי בשעת עשית המצוה התפלה נשמעת יותר.

כן איתא בגמרא (שבת כג, ב) הרגיל בנר הוין ליה בנים תלמידי חכמים. ומספר אודות רב הונא, שהיה רגיל לעבר על פתח ביתו של רבי אבין, והיה רואה שהוא רגיל טובא בנר שבת. אמר: שני אנשים גדולים יצאו מבית זה, וכך היה, שייצאו משם רב אידי בר אבין ורבי חיא בר אבין. רב חסדא היה רגיל לעבר על פתח ביתו של רבי שייזבי, הבחין שהקפידו הרבה בנר שבת, אמר: מבית זה יצא אדם גדול, ואכן יצא משם רב שייזבי.

ובזהר הקדוש (בראשית דף מח, ב): "ואתתא בעינא בחדוה דלבא וריעותא, לאדלקא בוצינא דשבת, דהא יקרא עלאה היא לה, וזכו רב לגרמה למזכי לבניו קדישין דיהון בוצינא דעלמא באורייתא ובדחלתא, ויסגון שלמא בארעא, ויהיבת לבעלה אורכא דחיון, בגין כן בעינא לאזדהרא בה". [תרגום: האשה צריכה להדליק הנרות בשמחת הלב, שדבר

אישית חשוב מאד בכל הקשור לבנין בית בישראל, והוא הדרך לזכות בילדים צדיקים ויראי שמים, ההולכים בדרך ה', ועולים מעלה מעלה במעלות התורה והיראה.

ורמזו זאת בלשון הפסוק 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך, ושננתם לבניך ודברת בם', לכאורה הנה האדם הגיע לשלב שהוא משנן לבנים 'ושננתם לבניך', מדוע הפסוק שוב חוזר ומדבר עליו 'ודברת בם'? אלא ללמדך שאין חנוף בלי דגמא אישית, כאשר האדם משנן לבניו, נותן להם הוראות, מכרח להיות בד בבד 'ודברת בם', שאף הוא נוהג כפי שהוא מטיף.

ואדרבה, כשהילד רואה אהבת תורה אמיתית אצל ההורים, זה יבלע בעצמותיו גם בלי שום דבורים. והנסיון מורה, שילדים שגדלו אצל בני תורה, הם כבר מתחילים ממקום גבוה, הדברים פשוטים וברורים אצלם, מדוע? כי הם רואים את ה'ודברת בם' בבית.

בזכות נרות שבת קדש (א)

בספר 'השבת והלכותיה' (עמ' תכט) להרה"ג אהרן זכאי שליט"א, מובא ספור מרטיט, כיצד שב בן אוֹבד לכור מחצבתו - בזכות קדשת מעמד הדלקת נרות שבת.

בעיר לודז' שבפולניה התגורר יהודי אמיד, ורבי אברהם שמו. הוא ומשפחתו חיו ברב אשר ועשר, משפחה ברוכה היתה לו, בת תשע נפשות, אשר הצעיר ביניהם היה שלמה'לה. עוד בהיותו פעוט נקר היה בנפשו הרגישה והערנית. ומדי ערב שבת היה מתבונן באמו עת הדליקה נרות שבת, משום מה היה מתבונן בהם ארכות, כשפניו מזהירות מרב הנאה ושמחה.

באחד מערבי השבתות הללו, כשהאם הדליקה גרותיה כהרגלה, נגש הילד הקט סמוך לנרות, ומבלי לשים לב נפל על דו

תתחנן בדמעות על חנוך הבנים, בפרט מי שיכולה לומר את התפלה הנפלאה על חנוך הבנים, שנתקנה במיוחד לעת הדלקת נרות, המדפסת בסדורי האשכנזים, שאף חלק ממנה הלחן לשיר מרטיט ומרגש, אשר מושך בפיות רבים מאבות ואמהות ישראל: "וזכני לגדל בנים ובני בנים חכמים ונבונים, אוהבי ה' יראי אלקים, אנשי אמת זרע קדש בה' דבקים, ומאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים, ובכל מלאכת עבודת הבורא".

ככלל, שמעתי מפי הגאון הגדול רבי מאיר מאזוז שליט"א, ראש ישיבת 'כסא רחמים', מה טעם אנו מוצאים שהאמהות מעדות אשכנז של הדור הקודם, הצליחו להצמיח ולהעמיד דור ישרים שתורה וקדשה מבלעים לו בדמו ובעצמותיו, אנשים בשעור קומה של ה'חפץ חיים', ה'חזון איש', ה'סטפילר', איך זכו לזה? אלא הכל מפני שהיו בוכות על חנוך ילדיהם בדמעות שליש מול נרות השבת. ואף היו מביאות את כל המשפחה לעמד אצל הנרות בשעת הדלקתו.

אמנם מבחינת ההלכה אין בזה צרה, שעקר מצות הדלקת נרות מוטלת על האשה עבור כל בני הבית, ואין הם צריכים לעמד ולצאת ידי חובה, אולם יש בזה ענג קדוש ורוחני, שכל בני הבית יהיו נוכחים בשעת הרחמים ועת הרצון של הדלקת נרות שבת קדש.

'הרגיל בנר' - תועלת דגמא אישית

אצו בדרך אגב, את ששמעתי מהרה"ג גד רוח שליט"א בשם הגר"ש משאש זצ"ל, שבאר דרך רמז מאמר הגמרא הנ"ל (שבת כג, ב) "הרגיל בנר הוין ליה בנים תלמידי חכמים" - הרגיל בנר - אדם הרגיל לשקד על התורה בחשק ובהתמדה עד השעות הקטנות של הלילה, מבטח לו שבניו יסגו מהנהגתו לבנין אישיותם, ואף הם יתפכו לתלמידי חכמים. ואכן הנושא של דגמא

גר דולק וגרם לו כויות וכאבים עצומים, אולם אחרי מאמצים רבים נרפאה ידו אף נשארה בגופו צלקת עמקה, אותה נשא לזכרון כל ימי חייו.

מלחמת העולם השנייה פרצה, קלגסי הנאצים פלשו לפולניה והביאו עמם הרס ואבדון לאמה בכללה ולתושביה היהודים בפרט, המלחמה התפשטה לכל רחבי ארופה, ובכל מקום בו הגיעו הצוררים - הגלו והשמדו יהודים ללא רחם.

כוס התרעלה לא פסקה אף על משפחת רבי אברהם, המשפחה כלה נלקחה למחנות רכוז ומשם לתאי הגזים. פרט לרבי אברהם עצמו שהצליח להמלט לרוסיה כל עוד נפשו בו, ובעוד מצפה הוא למצא מנוח מתלאותיו ואבלו הכבד, הגלה לסיביר על ידי ממשלת העריצות הסובייטית.

רבי אברהם לא אמר נואש, וכיהודי הנאמן לעמו ולדתו החל עושה למען הפצת היהדות במקום גלותו, אף על פי שדבר זה היה בחזקת סכנת נפשות. פעלתו בשטח זה התרחבה, וביום מן הימים הצליח ליסד בית כנסת חשאי בכפר הרוסי והשכוח אליו הגלה.

בשכנות לרבי אברהם בימי גלותו, התגורר קצין מהצבא האדם בשם נטישקה, ריח אנטישמיות נדף ממנו, והיה משתדל להציק ביחוד ליהודים הגולים שבמקום. הוא החל להתערב במעשיו של רבי אברהם ולבלש אחריהם, חשד התעורר בלבו שרבי אברהם מקים פעילות בלתי חקית על פי תפיסת הממשל הכפרי. לא פעם אחת אמר על רבי אברהם כי יוציאהו להורג באם לא יחדל מדרכו בקדש, אף רבי אברהם - אשר מסירותו למען צרכי הדת גדולה היתה - לא שעה לאיומיו של צורר זה, והמשיך כדרכו ביתר שאת, בעוד שסכנת מות רחפה עליו.

אולם גם תלאותיו וגלגוליו הגיעו לסיימם, ובאחד הימים נודע לו כי שחרורו קרוב, וכי עליו להתכונן לדרך כדי לצאת לארץ ישראל. הברר לו כי מאמציו הרבים למען בקשת החרו יציאה נשאו פרי, אף מה דאב לבו על כי אין איש שיוכל לנהל את עניני הדת במסירות כפי שהוא נהלם, ואשר יוכל להתגבר על רשעתם של הצוררים למיניהם.

בערב האחרון לפני צאתו לדרך, נכנס לבית הכנסת אשר פה אהבו וטפחו כדי לשפף שיחו לפני קונו, הוא הדליק נרות לזכרון משפחתו שנספתה, והשתפף בהתרגשות ובהתפעלות במזמורי תהלים. ומרגע לרגע הלך קולו וגבר, קולות אלה הביאו את הקצין נטישקה לראות מה הם הקולות הבוקעים לפתע בחלל הלילה...

הלך הקצין בעקבות הקולות, ומה הפתע בראותו את בית הכנסת המסתר מעין רואים, הלה הבחין ברבי אברהם בתפלותיו, ולפתע קפץ עליו רגזו... החל להפשיל שרווליו על מנת להכות את רבי אברהם. פניו של רבי אברהם החוירו, ומתוך רעד החל נותן קולו ב'שמע ישראל' אדיר...

תוף כך נתגלתה ידו של הלז, וצללקת גדולה נראתה עליה... צעקה פתאומית נשמעה: שלמה'לה בני שלמה'לה, החי אתה? פניו של נטישקה להטו מסמק, וכשראה לפניו הנרות, פתאום הציף אותו הזכרון, אותו זכרון חמקמק שמזמן נדחק בתהום הנשיה... אבא! מה גרמתי לך, מחל לי אבא! מחל לי...

הם נפלו איש על צואר רעהו והתמוגגו בככי של שמחה, במהלך החדשים הבאים נתקשרו האב ובנו זה לזה בעבותות אהבה, האב למד את בנו פרק ביהדות והלה בלע את הדברים בצמא ובשקיקה. לאחר תלאות וקשיים לא מעטים, זכו השנים להגיע לחופי הארץ, להאחז בה ולעבדה. ובעזרת השם הצליח

מאוסטרֵיה, הגיבה הישישה: "את יצחק פלוני אתם מכירים? הוא עדין חי?" שאלה, והאנשים השיבו לה. "ומה לגבי ר' יעקב פלוני?", שאלה. "ר' יעקב?" קרא אחד מהשלשה, "הוא היה סבא שלי, ר' יעקב כבר נפטר לבית עולמו, ואני נכדו"...

לפליאתם של השלושה, פרצה האשה בבכי מר, "אם כך דע לך כי נכדי אתה"... וכאן פתחה בספורה המזעזע:

"יהודיה אני, מוצאי מהעיר רישא, וסבא שלך ר' יעקב היה בעלי. חיינו בצותא עד שהתרגשה המלחמה בין רוסיה לאוסטרֵיה, הצבא הרוסי עזב את אוסטרֵיה ועבר דרך העיר רישא, במהלכו חטפו אותי החילים הוליכוני עמם, הם הביאו אותי לרוסיה, כאן העבירו אותי על דתי בעל כרחי ונשאתי לגוי אחד בעל טחנת הקמח, וזהו בני שנולד לי מנשואים אלה."

"ותדעו לכם" - הוסיפה האשה בסערת נפש - "יעקב המצוקה זנחתי את כל המצוות, חוץ מדבר אחד שעליו שמרתי מכל משמר, הדלקת נרות שבת. מצוה זו לא בטלתי במשך כל ימי, מדי יום ששי לעת ערב אני מדליקה שני נרות, כפי שהרגלתי לעשות כשהייתי בביתי כיהודיה כשרה, ועכשיו כשאין לי נרות בבית - נטלתי שני קיסמים וכפי שראיתם הדלקתי אותם באש ושרפתי אותם במקום נרות."

האשה שהיתה נרגשת עד עמק נפשה למראם של היהודים בני עירה, בכתה מאד, במר לב יללה ונאנחה על גורלה הנורא ועל שאלצוה להמיר את דתה, בכתה ובכתה... עד שגפחה את נשמתה.

שלשת הסוחרים שהיו נסערים ונבוכים נבהלו עכשיו מאד, בקרוב יבוא הבן ובודאי יעליל עליהם שהרגו את אמו, אוי ואבוי! ספקו כפיהם בחרדה.

שלמהל"ה למצא את זווגו בישראל, והוא ואביו מתגוררים בעיר האבות באר שבע, ומנהלים חיים יהודיים מלאים.

כאשר עומדים רבי אברהם ובנו שלמהל"ה, בערב שבת קדש, מול הנרות המרצדים, אשר עילאי מציף אותם, ביודעם כי בזכות נרות שבת, סבבה ההשגחה העליונה שישוב הבן האובד אל אביו, אביו מולידו, ולא פחות חשוב - אל אביו שבשמים.

בזכות נרות שבת קדש (ב)

מעשה בשלושה יהודים יראי שמים, אשר נקלעו בערב שבת המלכה אל כפר נדח במעמקי רוסיה. הם עשו את דרכם מהעיר רישא לעבר מוסקבה לצרכי מסחר, ונכחו לדעת כי נקלעו לאזור של גויים מרחקים מסביבה יהודית, "לא תהיה לנו בררה" סכמו ביניהם, ונצטרך לעשות את השבת בכפר זה.

השלושה נכנסו אל אחד הבתים, ושאלו האם יוכלו להתאכסן כאן ביממה הקרובה. "יש עמנו אכל ומשקה, אנו זקוקים רק לקורת גג ולמקום לישון". בעל הבית שהיה גם בעל טחנת הקמח הסמוכה לא נמצא בבית, היתה שם רק אשה זקנה וישישה כבת תשעים שישבה ליד התנור. "אני מוכנה שתהיו כאן, וגם לבני בעל הבית בודאי לא יהיה אכפת אם תתארחו פה", אמרה להם.

הסוחרים הכניסו את חפציהם אל הבית, קשרו את הסוסים בארזה, והציעו לפניהם מספוא ותבן. השבת התקרבה, והנה מבחינים שלשת היהודים כי הזקנה קמה ממקומה נוטלת שני קיסמי עץ דקים מציתה אותם על גבי הכירה, מחכה עד שישרפו ואז שבה למקומה.

הדבר הפליא אותם, הם הסתקרנו לדעת מה פשר פעלתה זו של האשה, אך לא שאלו דבר.

בינתים החלה הזקנה חוקרת אותם, "מהיכן אתם?" שאלה. כאשר שמעה כי הללו

פתאום, והאיש נפל ומת על אתר. כך נמחק כל זכר מהפּרָק האפּל בְּחִיָּהּ שֶׁל הַנֶּפֶטֶרֶת, כֹּל זֶאת רָאוּ הַסּוֹחָרִים בְּעֵינֵיהֶם.

ספור זה ספר הרב הקדוש רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע בעל 'בני יששכר', כפי ששמע מפּי השלושה, וסיים ואמר: בוא וראה גדל כחה של מצות הדלקת נרות שבת, מאחר שאשה זו נזרה כל ימיה במצוה זו מדי ערב שבת, זכתה להאריך ימים ושנים עד שנקברה בקבר ישראל על ידי יהודים, וגם מת בנה שנולד לה מנשואיה לערל, ויתכן שגם נשמתה באה על תקונה מאחר שחזרה בתשובה קדם מותה, אכן מה רב כחה של מצות הדלקת נרות שבת...

ניצוץ משה רבנו - בזכות נרות שבת

ונסיים בבאורו הנפלא של הגאון חיד"א (פני דוד תצוה) בפסוק הפותח את פּרשְׁתֵנוּ: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור להעלת נר תמיד", הקשור לענין קדשת נרות שבת, ואף עוסק במעלת משה רבנו, שלפי דעת רבי אלעזר המודעי במדרש (ילקוט ש' יהושע רמז טו) היתה פטירתו בזמנים אלו - בתאריך ז' אדר א'.

דהנה אמרו חז"ל בגמרא (שבת כג, ב) הרגיל בגר הוין ליה בנים תלמידי חכמים, וידוע כי כל תלמיד חכם אמתי יש בו ניצוץ ממש רבנו, ולכך התבטאו האמוראים על תלמיד לכם שכונן לאמתה של תורה (שבת קא, ב) 'משה שפיר קאמרת', יען ניצוץ משה רבנו מתנוצץ בו.

וזהו שאמר: 'ואתה תצוה את בני ישראל', כלומר אתה משה צוה אותם 'שיקחו אליך' כלומר שיולידו ולד שניצוץ ממך יאיר בו, ונמצא שהם לוקחים אליך ממש, וכיצד יהיה להם זה? על ידי 'שמן זית זך', שידליקו נרות של שבת, ובזה יזכו לבן חכם שיתנוצץ

הם יצאו החוצה בריצה אל בעל הבית שעמד אצל הרחמים, וספרו לו בבהלה שאמו התעלפה פתאום... הבן עזב את עבודתו ומהר אל הבית, התקרב אל אמו וראה כי האם הזקנה מתה.

פרץ הבן בבכי, אבל לא בכי של צער על אמו שנפטרה... "עכשיו אצטרף לבזבז כסף רב על קבורת אמי, אללי לי, מה פתאום עלה בדעתה למות עכשיו", הוא הוסיף וילל, בעודו מקלל את הכמר קללות נאמנות, על שיקח ממנו כסף רב בעבור הקבורה.

"הבה ונציע לו שאנו נקבר אותה" התלחשו הסוחרים ביניהם, "הרי יודעים אנו שיהודיה היא, והנה נזדמנה בפנינו מצוה חשובה להביא בת ישראל לקבר ישראל..."

חשבו ועשו: "יש לנו רעיון בעבורך" פנו לבעל הרחמים, "מחר בלילה תכין את הסוסים ואת העגלה, אנו נטל אתנו את המתה אל בית הקברות אשר בעיר פלוגית הרחוקה מכאן שלוש פרסאות, אתה רק תרויח מכך שלא תצטרך לטרח בקבורתה ולבזבז כסף, אנחנו נעשה הכל כאות הכרת טובה על שהכנסת אותנו לביתך".

"מצוין" - השתנה מצב רוחו של הבן מן הקצה אל הקצה, "זהו רעיון נהדר, מחר בערב אכין את עגלתי ואתם תעשו בגופה כרצונכם".

אכן במוצאי שבת יצאו שלשת הסוחרים ובעל הרחמים יחד עם גופתה של היהודיה, בהגיעם אל בית הקברות היהודי בעיר שהיה בה רכוז של יהודים, קברו את האשה כדת יהודית, העגלון בן האשה עמד ועקב אחר מעשיהם, והיה מרצה עד מאד שחסר בהוצאות כה גדולות.

היהודים נותרו בעיר, ואלו הבן יצא לדרך שמיח וטוב לב... והנה רק פתח בנסיעה, החלו הסוסים לרקד ולקפץ כאלו השתגעו

יהי רצון שנזכה להתחזק בדברים הללו, ולקיים את המצוה הזו בדקדוק, כתקנה וכהלכה, ונזכה בכח קדשתה לבנים ובני בנים חכמים ונבונים, אוהבי ה' יראי אלקים, אנשי אמת זרע קדש בה' דבקים, ומאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים, ובכל מלאכת עבודת הבורא, אמן ואמן.

בו אור מניצוץ, והרי הם לוקחים אליך - ניצוץ ממך, על ידי המצוה.

ובזה יש לרמז תבת שם"ן ראשי תבות ש'תצא
נ'יצוץ מ'שה, דבזכות שמן של נר שבת,
זוכה לבן תלמיד חכם ניצוץ משה רבנו ע"ה
(נכדו ר"מ אזולאי בספר 'לחם מן השמים' תצוה).

בשורה טובה לאנשי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אשיחה בהקיד"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בהקיד באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

הספרים מעוטרים בהסכמת גדולי הדור שליט"א מלאים בהלכות בקניני תורה ובדרכים לעבודת ה' יתברך משולבים בסיפורים על גדולי ישראל ודרך עבודתם

וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש לסייע ולהיות שותף

להשלים את סדרת הספרים בהלכה לזיכוי הרבים וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב

052-7627127 אשדוד .ש.י.א

לקבלת גיליונות אלו חינם יש לשלוח בקשה למייל: toraoren@gmail.com